

Ενότητα 3η Το χρέος του ιστορικού

Ἐν μὲν οὖν τῷ λοιπῷ βίῳ
τὴν τοιαύτην ἐπιείκειαν ἴσως οὐκ ἂν
τις ἐκβάλλοι·

καὶ γὰρ φιλόφιλον εἶναι δεῖ τὸν ἀγα-
θὸν ἄνδρα καὶ φιλόπατριν

καὶ συμμισεῖν τοῖς φίλοις τοὺς ἐ-
χθρούς
καὶ συναγαπᾶν τοὺς φίλους·

ὅταν δὲ τὸ τῆς ἱστορίας ἦθος ἀναλαμ-
βάνη τις,
ἐπιλαθέσθαι χρὴ πάντων τῶν τοιού-
των

καὶ πολλάκις μὲν εὐλογεῖν καὶ κο-
σμεῖν τοῖς μεγίστοις ἐπαίνοις τοὺς ἐ-
χθρούς,
ὅταν αἱ πράξεις ἀπαιτῶσι τοῦτο,
πολλάκις δ' ἐλέγχειν καὶ ψέγειν ἐπο-
νειδίστως τοὺς ἀναγκαιοτάτους,

ὅταν αἱ τῶν ἐπιτηδευμάτων ἁμαρτίαι
τοῦθ' ὑποδεικνύωσιν.

Ὡσπερ γὰρ ζῶου τῶν ὄψεων ἀφαιρε-
θεισῶν
ἀχρειοῦνται τὸ ὄλον,
οὕτως ἐξ ἱστορίας ἀναιρεθείσης τῆς ἀ-
ληθείας
τὸ καταλειπόμενον αὐτῆς ἀνωφελές
γίνεται διήγημα.

Για τον υπόλοιπο, λοιπόν, βίο
δε θα μπορούσε κάποιος να αποβάλει
αυτού του είδους την εὐνοια (προς
γνωστούς και φίλους)·

γιατί, πράγματι, ο αγαθός άντρας
πρέπει να αγαπάει τους φίλους του
και την πατρίδα του

και να μισεί τους ίδιους εχθρούς που
μισούν και οι φίλοι του
και να αγαπά τους ίδιους φίλους (που
αγαπούν και οι φίλοι του)·

ὅταν, όμως, κάποιος υιοθετεί το
χαρακτήρα του ιστορικού
πρέπει να τα ξεχάσει όλα αυτά

και πολλές φορές πρέπει να επαινεί
και να τιμά με τους μεγαλύτερους
επαίνους τους εχθρούς,
ὅταν οι πράξεις το απαιτούν,
και πολλές φορές θα χρειαστεί να
κατακρίνει και να κατηγορεί κατά
τρόπο που ντροπιάζει τους στενοὺς
συγγενεῖς,

ὅταν τα σφάλματα στις πράξεις τους
αυτό υποδεικνύουν.

Ὅπως ακριβῶς ὅταν ἕνας ζωντανός
οργανισμός χάσει τα μάτια του
αχρηστεύεται ολόκληρος,
έτσι κι ἀπὸ τὴν ἱστορία ἀν ἀφαιρεθεῖ
ἡ ἀλήθεια

ὅ,τι ἀπομένει ἀπὸ αὐτὴν γίνεται
ἀνώφελο (ἀσήμαντο) διήγημα.